

Nákup zboží českým zákazníkem v zahraničním e-obchodě B2C – doplnění (digitální produkty)

Seminární práce na 4IT325, téma EC_72

V původní seminární práci jsem zmiňoval digitální produkty jen okrajově, proto zasílám doplnění. Změny uvádím zde samostatně kvůli přehlednosti.

1 Objednávka

U digitálních produktů zůstává obecný problém se zadáváním adres a platbami. Přidává se regionální omezení zejména u obsahu¹, který je chráněn autorským právem (tj. omezení není dané obchodní politikou, ale právními závazky). Online prodej „fyzicky existujících“ statků (letenky, vstupenky, online rezervace) v zásadě odpovídá běžnému zboží (viz. například zážitkové agentury, kde lze nakoupit jak s dárkovým poukazem zaslaným například dobírkou tak jen s poukazem v elektronické podobě).

U plateb se přidává velmi obtížná reklamace v případě produktů, které jsou prodejem „konzumovány“ (hudba, filmy, software). Kvůli malým částkám fungují mikroplatby (buď jako pravidelná platba nebo předplacený „kredit“²).

1.1 Dopravce

U digitálních statků by se mohlo zdát, že přeprava je jednodušší – opak je pravdou. Velice často je nutné použít pro získání obsahu specializovaný software³. Důvodem může být snaha snížit náklady na distribuci (obnovení přerušeno stahování) a technickou podporu (uživatel nezvládající rozbalit komprimované soubory) nebo „upselling“ (reklama během stahování v programu, často v podstatě jen prohlížeči bez menu). Obvykle daný software podporuje jen vybrané verze operačních systémů, prohlížečů nebo platforem⁴.

Se specializovaným softwarem souvisí i ochrana digitálních statků. Přímý odkaz na soubor ke stažení⁵ nebo nechráněný obsah jsou spíše výjimkou. Častější je minimálně vytváření do určité formy unikátních souborů pro každého uživatele (zvláštního hesla⁶, přidání unikátních částí u hudby) až po nahrazení prodeje statků jejich zapůjčením (ochrana

¹Například hulu.com, netflix.com.

²i-legalne.cz

³Například stardock.com

⁴Neexistující podpora Linuxu nepřekvapí (bohužel), ale problémy s 64 bitovými Windows 7 u i-legalne.cz jsou přinejmenším zvláštní

⁵Počítačové hry na gog.com.

⁶Šablony webových stránek na templatemonster.com.

často skrytá pod souhrnnou značku DRM⁷). U zapůjčeného obsahu je problém v omezení na konkrétní software a absolutní závislost na prodejci (u kterého není zaručeno, že bude za rok existovat); v některých případech je vyžadováno i neustálé připojení k internetu pro ověření vlastnictví (stažení dešifrovacích klíčů⁸).

1.2 Daně, cla, DPH

V rámci EU je i u digitálních statků vybírána daň z přidané hodnoty (snížená minimálně 5 %, standardní minimálně 15 % z ceny zboží; podrobnosti viz. samotná seminární práce). V případě služeb je hrazena sazba ve státě kupujícího, ne prodávajícího, což v případě „virtuálních“ statků může být poměrně obtížné rozlišit⁹.

Dani z obratu (USA) se může prodávající (a tím i kupující) poměrně efektivně vyhnout, pokud umístí servery s obsahem ve státě, který takovou daň nevyžaduje.

Pro digitální zboží samo o sobě není nutné platit clo a pro obdobné fyzicky existující statky, například hudbu (8523 40 93 v TARIC¹⁰), jsou definované celní sazby nulové. Neodpadá povinnost doplatit DPH (u zboží s cenou překračující 150 EUR), ale kvůli nízké prokazatelnosti nákupu mimo EU není pravděpodobné, že by v blízké době bylo možné takovéto daňové úniky vůbec zachytit¹¹.

2 Servis, další legislativa

Z pohledu ochrany osobních údajů platí stejné požadavky jako u fyzických statků. Data spotřebitele jsou však u digitálního zboží mnohem více ohrožena (v případě použití tvrdšího DRM je možné sledovat kdy a odkud je používán počítač se zakoupeným–pronajatým zbožím). Podobně představuje obrovské riziko jakýkoliv software, vědomě či nevědomě¹² nainstalovaný kvůli získání zboží (z principu musí být takový software co nejuzavřenější, což zamezuje jakékoliv možnosti kontroly).

Při nákupu v EU platí všechna práva, zmíněná v seminární práci, až na drobné odlišnosti. Zajímavý je „paragraf 6“, odst. 3 [4], ve kterém je výslovně zmíněna výjimka

⁷Digital Rights Management, případně Digital Restrictions Management (<http://www.fsf.org/campaigns/drm.html>)

⁸Počítačová hra Spore, například http://www.theregister.co.uk/2008/09/10/spore_drm_amazon_effect/, nefunkční bez častého připojení k internetu. Srov. s distribučním systémem Steam (spol. Valve).

⁹Ještě zajímavější situace nastane u podnikatelů-neplátců DPH. Nákupem služby v zahraničí (EU) automaticky vzniká povinnost k platbě DPH ke dni nákupu . . .

¹⁰„8523: Disky, pásky, energeticky nezávislá polovodičová paměťová zařízení, "čipové karty" a jiná média pro záznam zvuku nebo jiného fenoménu, též nenahraná, včetně matric a galvanických otisků pro výrobu disků, avšak kromě výrobků kapitoly 37; 8523 40 93: Pro reprodukci instrukcí, dat, zvuku a obrazu zaznamenaných ve strojově čitelné binární formě, která mohou být ovládána uživatelem nebo mu umožňují interaktivitu pomocí zařízení pro automatizované zpracování dat.“

¹¹Viz. omezený rozsah „data retention“; v případě, že se správci autorských práv podaří přes boj proti terorismu prosadit přísnější kontrolu internetového provozu (za účelem omezení pirátství), není vyloučená ani daňová kontrola u digitálních produktů.

¹²Nechvalně proslulý „Sony rootkit“ (byť přibalený k CD); viz. http://www.schneier.com/blog/archives/2005/11/sonys_drm_rootk.html, <http://www.uscert.gov/current/archive/2005/11/17/archive.html#xpcdrm>.

z možnosti vrátit zboží (audio a video nahrávky, software), pokud byla spotřebitelem odstraněna ochranná pečeť. Jde o velmi spornou část legislativy (viz. [3]) a práva spotřebitele jsou výrazně slabší než při nákupu fyzicky existujících statků.

V USA platí předpisy zmíněné v seminární práci.

3 Nákupy

Doplnil jsem oproti seminární práci nákup digitálních produktů; v ostatních případech jsem nedopisoval (je téměř nemožné najít obchod mimo EU a USA který by zasilal do ČR) – obvykle většina obchodů buď vůbec neumožňuje objednávku do ČR nebo po vybrání ČR v některém kroku nahlásí chybu (jedno testované indické knihkupectví). U MP3 přehrávače jsem zkoušel Kanadu, Rusko, Čínu¹³.

3.1 Digitální statky

Pro nákup jsem náhodně vybral písničku Alejandro (Lady Gaga) ke stažení na základě tří kritérií: alespoň půl roku staré album, masově propagovaný interpret a vysoká pozice v žebříčku hudby¹⁴.

Obchod (země)	Cena	Doprava	Clo a daně	Celkem
i-legalne.cz (jen pronájem)	29.90	0	0	29.90
amazon.com	18.80	0	0	18.80
iTunes	24.50	0	0	24.50
Amazon.de	24.50	0	0	24.50
7digital.com	22.91	0	0	22.91

Tabulka 1: „Srovnání“ nákupu písničky (stažení).

4 Závěr

Celkové vyznění práce se zpracováním digitálních produktů nemění.

U digitálních produktů, zejména hudby, je patrný trend zjednodušovat co nejvíce život spotřebiteli odstraněním jakéhokoliv omezení (tj. skutečný prodej oproti zapůjčení-zakoupení licence), který se bohužel v ČR neprojevil (a nejspíš ještě určitou dobu neprojevív). S rostoucími rychlostmi internetového připojení lze očekávat, že prodejci obsahu vyvinou u videa stejný tlak na správce autorských práv stejně jako dříve u hudby, což by mohlo zpřístupnit nyní legálně zcela nedostupný aktuální obsah amerických televizí¹⁵ i

¹³Z Číny bylo možné přehrávač nakoupit, ale pouze v řádu stovek kusů.

¹⁴<http://www.billboard.com/charts/hot-100#/charts/hot-100>

¹⁵Například mezi studenty velmi populární Big Bang Theory, v ČR jen s českým dabingem a o 2 série pozadu.

16. června 2010

Karel Kohout

u nás.

Poznámka: všechny odkazy byly mezi 14.6.2010 a 15.6.2010 funkční (vzhledem k délce psaní práce neuvádím data u každého odkazu zvlášť). Platí i pro odkazy v textu.

Reference

- [1] A Digital Agenda for Europe [online], Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European economic and social Committee and the Committee of the regions, http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/documents/digital-agenda-communication-en.pdf
- [2] Responses to the consultation on distance selling Directive 97/7/EC contained in communication 2006/514/EC http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/dist_sell/sum_responses_consultations_en.pdf
- [3] A breakdown of consumer protection law in the light of digital products [online], Schaub, M., http://www.indicare.org/tiki-read_article.php?articleId=123
- [4] Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council of 20 May 1997 on the protection of consumers in respect of distance contracts, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31997L0007:EN:NOT>